

**Výroční zpráva
Univerzitní knihovny
Univerzity Hradec Králové
za rok 2021**

Úvod

Univerzitní knihovna poskytuje knihovnické a informační služby akademickým pracovníkům a studentům Univerzity Hradec Králové. Stejně služby využívají studenti Univerzity třetího věku a uživatelé z řad veřejnosti. Skladba knihovního fondu nabízí široké spektrum odborné literatury z oblasti humanitních a sociálních věd, přírodovědných a technických oborů. Knihovní fond pokrývá veškeré akreditované obory, vyučované na UHK, obory, které mají důležité postavení pro akademické pracovníky a studenty Univerzity Hradec Králové. Vysokoškolské knihovny jsou nedílnou součástí univerzit, vstupují do vzdělávacího a vědecko – výzkumného procesu univerzity. Nejbližším partnerem je Asociace knihoven vysokých škol (AKVŠ), která usiluje o rozvoj a kvalitu českých vysokoškolských knihoven. Rok 2021 byl specifický v tom, že Univerzitní knihovna UHK měla zastoupení ve výkonném výboru AKVŠ a spolupodílela se na řešených klíčových záměrech, projektů, koncipování seminářů a konferencí AKVŠ.

Pandemie SARS CoV-2

Řada stěžejních aktivit Univerzitní knihovny byla v roce 2021 zásadně ovlivněna mimořádnou situací související s pandemií SARS CoV-2. Výrazný dopad se projevil v omezení pracovních setkání a porad, realizaci školení, seminářů, služebních cest a po určitou část roku i konferencí. Akce, které byly přece jen realizovány, se konaly za zpřísněných hygienických podmínek. Proto byla školení nahrazována možnostmi individuálních školení nebo školeními přesunutými do online prostředí. Mimořádná situace související s SARS CoV-2 a následná opatření zasáhla do snížení počtu aktivních čtenářů, počtu fyzických výpůjček, exkurzí, meziknihovnických služeb, rezervací, odborných školení, způsobu komunikace s uživateli, služeb i způsobu poskytování informačních služeb. Výrazné navýšení jsme zaznamenali v počtu individuálních i emailových konzultací a vyřizování dotazů. Pro řešení studijních potřeb byla využívána infolinka. Až do června 2021 byly pro uživatele knihovny automaticky prodloužovány výpůjčky literatury bez sankcí.

Vstup do Univerzitní knihovny byl po celý rok pro omezený počet uživatelů za dodržení hygienických opatření. Literaturu bylo možné vracet osobně, poštou nebo prostřednictvím biblioboxu, který byl umístěn tak, aby studenti nemuseli vstupovat do budovy školy. V oblasti nákupu knih došlo rovněž k poklesu o více než 1000 knihovních jednotek, v roce 2021 byly obohaceny fondy UK o 2 937 nových knihovních jednotek v celkové ceně 1, 183.326. Kč, zatímco v roce 2020 jich bylo celkem 3 959.

Zcela zásadní význam mělo v souvislosti s probíhající pandemií a po určité části roku limitovaným počtem prezenčně přítomných uživatelů v prostoru Univerzitní knihovny intenzivnější využívání digitálních fondů. Kromě rozsáhlých souborů již předplacených databází mělo klíčový význam prodloužení přístupu do Národní digitální knihovny – Covid, kterou mohli studenti a ostatní uživatelé využívat do 5. února 2021 a následně bylo umožněno využívat díky Národní knihovně Digitální knihovnu děl nedostupných na trhu (DNNT), a to z odkazu <https://online.knihovna.cz/>, která nově zahrnovala díla vydaná do roku 2000.

Také největší distributoři odborné literatury umožnili exkluzivní měsíční přístupy do jinak placených databází. Nabídl studentům i akademickým a vědeckým pracovníkům UHK možnost využít zdarma multioborově zaměřené databáze odborné literatury, především od firem EBSCO, Albertina Icome Praha, Suweco, a Elsevier.

Pandemická opatření ovlivnila rovněž aktivity Asociace knihoven vysokých škol. Výroční konference, konaná 16. 2. 2021, se uskutečnila poprvé ve své historii v online prostředí, naštěstí knihovnická akademie KAM, která se konala ve dnech 12.-14. 9. 2021, a knihovnická konference Bibliotheca academica, konaná ve dnech 1.-3. 11. 2021, se uskutečnily fyzicky za zpřísněných hygienických podmínek.

Situace pandemie odstartovala zájem téměř všech univerzitních knihoven v ČR zapojit se do centralizovaného rozvojového projektu (CRP 18+) „Podpora blended learningu vysokoškolskými knihovnami (služby, zdroje, procesy)“. Během knihovnické akademie KAM a knihovnické konference Bibliotheca academica proběhly přípravy a koncipování projektu, který byl v závěru roku MŠMT podán a následně podpořen. Knihovny jako nedílné součásti vzdělávacího procesu na univerzitách reagují na úplné či částečné přenášení vzdělávacích aktivit do online prostředí a cítí potřebu sdílení zkušeností, realizaci analýz a vypracování souborů doporučení ke zlepšení výuky v souvislosti se změnami spojenými s pandemií SARS CoV-2. Projekt reaguje na jeden z prioritních cílů MŠMT, kterým je zlepšení dostupnosti a relevance flexibilních forem vzdělávání. Cílem projektu je komplexně zmapovat potřeby vysokoškolského prostředí, aby byly vysokoškolské knihovny schopny reagovat co nejefektivněji na měnící se potřeby v oblasti poskytování informačního vzdělávání, služeb a procesů.

V roce 2021, kdy dopady pandemie v některých měsících přece jen mírně slábly, se podařilo uskutečnit pilotní stáže členských vysokých škol v rámci AKVŠ, opět za dodržení zvýšených hygienických opatření. První stáž organizovala Česká zemědělská univerzita v Praze, šlo o stáž zaměřenou na informační vzdělávání pro učící knihovníky – „Knihovník lektorem – informační vzdělávání v praxi“, realizovanou ve dnech 16.–18. 8. 2021. Hostitelskou institucí druhé stáže byla Univerzita Palackého v Olomouci, která vytvořila ve dnech 31. 8. – 2. 9. 2021 stáž zaměřenou na problematiku katalogizace. Obou stážích se zúčastnily i kolegyně z UK UHK.

Rovněž příprava Knižního veletrhu v rámci celostátní akce Týden knihoven byla spojena v roce 2021 s celou řadou úskalí. Díky přetrvávající pandemické situaci vystavovatelé čekali s potvrzením své účasti a obava z nákazy zabránila oběma pozvaným spisovatelkám Jakobě Katalpě a Kateřině Tučkové přijmout pozvání a veletrhu se zúčastnit.

Velké obavy z konání konference v době pandemie provázely i 26th Nordic Workshops on Bibliometrics and Research Policy v Dánsku v Odense ve dnech 3.–5. 11., kterého se zúčastnila odborná knihovnice specializující se na scientometrii.

Školení poskytované Univerzitní knihovnou se v roce 2021 konalo v obou formách přímo i online. V roce 2021 byla Univerzitní knihovna přizvána do úvodního kurzu pro doktorandy, který probíhal živě. Výuka pro práci s EIZ určená pro doktorandy a akademické pracovníky realizovaná z projektu ESF Strategický rozvoj UHK se konala též fyzicky i prostřednictvím elearningových kurzů. Zaškolení studentů k práci s databázemi se konala živě a školení pro akademické pracovníky k citačním nástrojům se konalo online. Významným přínosem pro práci v podmínkách pandemie bylo vypracování manuálů pro práci s citačními databázemi (WoS a Scopus) i všemi plnotextovými databázemi, které byly umístěny na stránkách Univerzitní knihovny v záložce Podpora vědy a výzkumu.

Situace pandemie jednoznačně ukázala, že se nelze vracet k normám doby předkovidové a v budoucnu bude potřeba disponovat možností vzdáleného přístupu ke stále rozsáhlejším elektronickým fondům knihoven.

Knižní veletrh 2021

Další z ročníků Knižního veletrhu pořádaného v rámci celostátní akce Týden knihoven se uskutečnil v kampusu Univerzity Hradec Králové ve středu dne 6. října 2021. Do Hradce Králové zavítaly více než dvě desítky vystavovatelů a zájem návštěvníků o knihy našich vystavovatelů, přednášky a doprovodný program byl mimořádný. Hlavní prioritou Univerzitní knihovny UHK bylo přispět k šíření nových poznatků, přesvědčit o možnostech jejich využití v badatelské práci i pomoci zorientovat se v masivním přívalu informací.

Pořádání Knižního veletrhu má v Hradci Králové i v kulturní nabídce Univerzity Hradec Králové již své pevné místo. Je podporováno rektorem Univerzity Hradec Králové a vzniká za přímého partnerství Pedagogické fakulty v Hradci Králové i všech ostatních fakult, které se vždy podílejí na představení svých nově vydaných titulů.

Během slavnostního zahájení jsou představeny tituly z produkce UHK, které získaly ocenění nebo byly na něj navrženy. Letos bylo představeno celkem šest titulů, z nichž publikace *Cihla – velké téma v malém* byla dokonce navržena na ocenění Ministerstva kultury ČR a Památníku národního písemnictví

Nejkrásnější česká kniha roku. Knihu představil ředitel Knihovny Parlamentu ČR a emeritní kancléř UHK dr. Ondřej Tikovský.

Specifikem královéhradeckého Knižního veletrhu se stalo to, že nikdo neodchází z veletrhu „s prázdnou“. Mnozí návštěvníci využili příležitost zakoupit si nové tituly za veletržní ceny, jednotlivé fakulty připravily k volnému rozebrání novinky, které vznikly jako neprodejně odborné publikace. Návštěvníci měli příležitost získat jednotlivá čísla časopisu Čtenář, výpravná pexesa, poznávací hry nebo katalogy jednotlivých vydavatelství s knižními novinkami. Každoročně mohou návštěvníci podat návrh na zakoupení titulů, který trvale obohatí fondy Univerzitní knihovny.

Během doprovodného programu byly návštěvníkům představeny výstupy projektů řešených na půdě UHK. Dr. Tomáš Burda z FF UHK a dr. Močičková z Historického ústavu Akademie věd ČR představili moderní technologie digitálního zpracování map a návštěvníci spatřili publikaci Český historický atlas, kapitoly z dějin XX. století, která je hlavním výstupem projektu Historického ústavu Akademie věd ČR a FaSt ČVUT a pyšní se třemi významnými oceněními – Cenou nakladatelství Academia, prvním místem v soutěži České kartografické společnosti Mapa roku 2019 v kategorii Atlasy, soubory a edice map a konečně cenou Akademie věd České republiky za mimořádný výsledek výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Mimořádnou pozornost návštěvníků veletrhu získal projekt Věnná města českých královen, který podrobně představila doc. Jana Vojtíšková a dr. Petr Polehla z Katedry pomocných věd historických a archivnictví FF UHK. Projekt Brána moudrosti otevřená. Barokní kulturní dědictví klášterů Broumov a Rajhrad, podrobně osvětlil dr. Jindřich Kolda z Katedry pomocných věd historických a archivnictví FF UHK. Právě díky tomuto projektu mohou studenti Univerzity Pardubice Katedry restaurování v praxi využít poznatky a podílet se na restaurování fondů a na záchraně knihovny kláštera Broumov pro další generace badatelů a zájemců z řad veřejnosti.

Knižní veletrh poodkryl také vzácné poklady Biskupské knihovny Biskupství královéhradeckého. Díky řediteli této knihovny dr. Zdeňku Zahradníkovi a Mgr. Ladislavu Holoubkovi se mohli návštěvníci pokochat fotodokumentací i výsledky průzkumu inkunábulí, knih, které byly vytištěny před rokem 1500.

Jiné téma řešila prezentace absolventa UHK oboru historie Mgr. Pavla Blatníka, který představil svoji publikaci Počátky železniční dopravy v Českém ráji včetně všech pozitiv, které železniční doprava znamenala pro rozvoj průmyslu, dopravy a cestovního ruchu tohoto kraje.

Velký zájem studentů si získala výstava plastik Pavla Špeldy, mistra uměleckého řezbáře, který během Knižního veletrhu představil nejen katalog Dřevěné plastiky, ale výstavou svých plastik často v životní velikosti návštěvníky provázel.

Bonbónkem Knižního veletrhu bylo představení nejúspěšnějšího výstavního projektu Muzea východních Čech v Hradci Králové *Gotické a raně renesanční umění východních Čech 1250–1550*. Díky desítkám fotografií uměleckých předmětů i expozic návštěvníci ani na okamžik nezapochovali o tom, že prvenství v národní soutěži muzeí Gloria musaealis je zcela zasloužené. Od autorky projektu dr. Heleny Dáňové a kurátorky výstavy dr. Markéty Pražákové se dozvěděli o tom, jaké peripetie realizaci tohoto velkolepého projektu provázely.

Knižní veletrh 2021 byl vrchovatě nabitý příležitostmi poznat zajímavé publikace, seznámit se s efektivními přístupy k získávání informací prostřednictvím e-knih a jak nesmírně cenná je možnost pracovat s fondy Národní digitální knihovny děl nedostupných na trhu, kterou mohou uživatelé Univerzitní knihovny nově od roku 2021 využívat.

Služby

Posláním knihovny je získávání, zpracovávání, uchovávání a zpřístupňování knihovního fondu, poskytování výpůjčních služeb absenčních a prezenčních, meziknihovní služby, rešeršní služby, referenční služby, přístup k elektronickým zdrojům, exkurze knihovnou, školení k elektronickým informačním zdrojům. Některé tyto služby lze využívat i mimo univerzitu a její síť, například přístup k online katalogu a databázím.

Kromě těchto odborných kompetencí poskytuje Univerzitní knihovna dílčí aktivity v oblasti podpory vědy a výzkumu, je připravena pomoci vytvářet citační analýzy, podporu v oblasti Open Access publikování a přidělování identifikátorů DOI.

V současné době mohou studenti a pedagogové využívat kromě ústřední knihovny dvě pobočkové a jedenáct příručních knihoven. Knihovna je otevřena 50 hodin týdně, v době uzavření knihovny je možné vrácení výpůjček do biblioboxu, který je umístěn v prostorách haly před knihovnou.

V roce 2021 dosáhl fond 250 281 knihovních jednotek, v knihovně je registrováno celkem 3 251 aktivních čtenářů. V roce 2021 knihovnu navštívilo 13 877 návštěvníků. Čtenáři si vypůjčili 45 678 publikací a prodloužili si 24 545 výpůjček. V rámci meziknihovních výpůjčních služeb bylo přijato celkem 124 požadavků. Zprostředkovali jsme zapůjčení 90 monografií a získali pro naše uživatele 29 xerokopíí. Z našich fondů jsme zapůjčili externím žadatelům čtyři tituly. Bylo vypracováno 153 rešerší pro akademické pracovníky i pro studenty Univerzity Hradec Králové.

Doplňování a zpracování knihovního fondu

Hlavním zdrojem doplňování knihovního fondu Univerzitní knihovny byl nákup knih a dalších dokumentů z projektů akademických pracovníků univerzity. Zahraniční literatura pořizená z projektů byla zakoupena prostřednictvím dodavatelských firem Kosmas, Bohemian Ventures, Mega Books, Kuba Libri a řady dalších. Knihovní fond univerzitní knihovny byl obohacen o knižní dary jednotlivců, převážně pedagogů univerzity. V rámci projektu Česká knihovna získala univerzitní knihovna 23 nové tituly ze základní objednávky, jedenáct titulů z rezervy. V roce 2021 nakoupila UHK celkem 2 937 nových titulů ve výši 1 183 326 Kč.

Záznamy jsou zpracovávány podle platných mezinárodních standardů RDA. Bylo zkatologizováno 1 731 titul, z toho 750 českých a 981 zahraničních knih. Bylo vypracováno 1 345 autoritních záznamů, v knihovním katalogu bylo opraveno 173 záznamů a rekatalogizováno 106 záznamů.

Projekty, grantová politika

V roce 2021 univerzitní knihovna i nadále plnila celouniverzitní projekt **Strategický rozvoj Univerzity Hradec Králové**. Díky tomuto projektu získala knihovna na pět let finanční prostředky na odborného lektora pro práci s EIZ. Rok 2021 byl opětovně poznamenán pandemií. I přes veškerá omezení, která s různými opatřeními souvisela, se podařilo uskutečnit několik běhů školení práce s elektronickými informačními zdroji (EIZ), která jsou v rámci projektu ESF - Strategický rozvoj UHK zaměřena na zvýšení pedagogických dovedností a znalostí zaměstnanců univerzity. Každé školení je realizováno 5 setkáními a doplněno e-learningovým kurzem na platformě Moodle. Školení se mohou zúčastnit akademičtí pracovníci i doktorandi UHK, kteří mají na univerzitě pracovní smlouvu. K setkání dochází formou workshopu - představení databází, procvičování a řešení dotazů či nejasností vycházejících z probíraného obsahu. Prakticky online se procházejí zejména databáze jako je EBSCO, Scopus či Web of Science. Jedná se především o elektronické materiály, hodnotné a kvalitní články, které mohou být zdrojem při publikační činnosti každého akademika, případně mohou tyto elektronické materiály být využity ve výuce jako kvalitní zdroj informací. V roce 2021 se těchto pětidenních cyklů školení práce s EIZ zúčastnilo celkem 13 účastníků, z nich všichni získali osvědčení o absolvování.

Univerzitní knihovna pokračovala v roce 2021 v realizaci projektu **CzechELib**. Projekt CzechELib umožňuje přístup k databázím s významnou finanční podporou, zjednodušením financování včetně dojednání smluv s poskytovateli databází. Prostřednictvím ERMS je možné získat statistiky využívání před-

plácených databází. V roce 2021 jsme se zaměřili na výběr analytických nástrojů a následně se rozhodli v rámci CzechELibu pro nákup produktu **InCites** který přispěl ke komfortnější analýze publikační činnosti a dopadu výzkumné práce na úrovni jednotlivců, týmů, pracovišť, institucí i jednotlivých oborů. V rámci projektu CzechELib jsou pro UHK dlouhodobě podpořeny databáze: **Web of Science a Scopus** (bibliografické citační databáze), databáze zaměřená na literaturu – **Literature Online**. Dále databáze **ScienceDirect a SpringerLink** pro oblast přírodních a technických věd, databáze **Sage a JSTOR**, které jsou zaměřeny na humanitní a sociální vědy. Databáze **EBSCO** je multioborová a databáze **ACM** se zaměřuje na výpočetní techniku a mobilní zařízení.

Univerzitní knihovně se podařilo i v roce 2021 získat **dotaci Krajského úřadu KHK** ve výši 50 000,- Kč na realizaci Knižního veletrhu, který je pořádán v rámci celostátní akce Týden knihoven a konal se 6.10, 2021 na půdě Univerzity Hradec Králové.

Další zdroje na podporu vědy, výzkumu a vzdělávání

Zcela zásadní význam měl v roce 2021 pro uživatele UK UHK online přístupu do mnohaoborově zaměřené **databáze Národní digitální knihovny děl nedostupných na trhu (DNNT)**, vydaných do roku 1989 u nás. Od února roku 2021 se tato časová hranice posunula do roku 2007 u monografií a do roku 2009 u periodik. Nyní se tak uživatelé dostanou k plným textům i novějších dokumentů převážně v českém jazyce.

Díky prodloužení licenční smlouvy mezi MK ČR, SČNK a Dilií, byly v rámci **Národní digitální knihovny – Covid** zpřístupněny rovněž digitalizované dokumenty děl dostupných na trhu prostřednictvím digitálních knihoven provozovaných Národní knihovnou ČR, Univerzitou Karlovou v Praze, Moravskou zemskou knihovnou v Brně, Knihovnou Akademie věd ČR, Národní technickou knihovnou a Městskou knihovnou v Praze. Studenti, akademičtí a vědeckí pracovníci tak měli zajištěn online přístup ke všem dílům chráněným autorským zákonem včetně nejnovější literatury.

Podpora vědy a výzkumu – zkušební přístupy v roce 2021

V březnu 2021 získala UHK zkušební přístup k nástroji **Writefull** pro kontrolu odborných textů v anglickém jazyce. Jedná se o nástroj, který umožňuje pokročilou opravu odborných textů v anglickém jazyce. Navrhuje úpravy nejen gramatických chyb, ale i stylu, frází a jednotlivých slovních spojení.

Dále byl rozšířen přístup k dalším fondům **JSTOR**. Z důvodů dopadů COVID-19 měla UHK přístup do dalších kolekcí odborných časopisů; konkrétně **Archive journal, Thematic Collection, Public Health a Primary Source collections**.

Od května do poloviny června 2021 získali studenti, akademičtí pracovníci a zaměstnanci Univerzity Hradec Králové přístup do databáze **JoVe Core** z oblasti molekulární biologie a chemie. JoVE je přední světový producent a poskytovatel vědeckých videí. Videá v databázi JoVE jsou natáčena na předních světových vědeckých institucích. Ukazují a vysvětlují detaily špičkových experimentů, a tak umožňují efektivní učení a replikaci nových výzkumných metod a technologií. Vzdělávací videa JoVE nabízejí efektivní výuku přírodovědných konceptů a laboratorních metod na všech úrovních vysokoškolského vzdělávání a podporují inovativní výukové metody.

Od 1. do 30. dubna 2021 získala Univerzita Hradec Králové zkušební přístup k databázi CEEAS. *Central & Eastern European Academic Source* (CEEAS) je výzkumná databáze, která obsahuje plnotextové vědecké časopisy ze střední a východní Evropy. Jedná se o multidisciplinární vícejazyčnou databázi s vědeckými informacemi z celé řady oborů včetně ekonomie, historie, práva a STEM.

Výuka, exkurze, školení a vzdělávání

Každým rokem na počátku zimního semestru po dohodě s vyučujícími univerzitní knihovna uskutečňuje pro studenty prvních ročníků jedno až dvouhodinové setkání s výkladem o knihovnicko-informačních službách knihovny, o právech a povinnostech uživatelů vyplývajících z knihovního řádu, o základním používání knihovního katalogu, hledání ve volném výběru, podávání žádanek na knihy ze skladů, o rezervacích a prodlužování výpůjček. V roce 2021 se uskutečnilo celkem **118 exkurzí po knihovně**.

V roce 2021 zabezpečila knihovna 9 kurzů informační výchovy pro 1. ročníky Ústavu filosofie a společenských věd Filozofické fakulty UHK (charakteristika všech dostupných databází na UHK, vyhledávání v databázích podle klíčových slov vybraných vyučujícím, tvorba citací se zaměřením na citace monografie a článku) a pro studenty 1. ročníku Katedry sociální pedagogiky a Ústavu primární a preprimární edukace Pedagogické fakulty UHK (databáze, vyhledávání v databázích dle požadovaných klíčových slov a tvorba rešerší). V roce 2021 využili pedagogové i studenti individuální konzultace a poradenství v oblasti EIZ, tvorby citací, rešerší a vyhledání časopisů vhodných pro publikování **v rozsahu 165 hodin**.

V rámci projektu ESF **Strategický rozvoj Univerzity Hradec Králové** proběhlo školení devíti zaměstnanců univerzitní knihovny v oblasti zvyšování komunikačních dovedností v anglickém jazyce.

V roce 2021 se prohloubil zájem zaměstnanců univerzitní knihovny o absolvování školení a získávání dalších informací a dovedností k posílení odborných

knihovnických kompetencí. Podařilo se zacílit školení tak, aby korespondovala se záměry kariéerního růstu jednotlivých zaměstnanců.

V roce 2021 absolvovali zaměstnanci UK tato školení:

18. 2. 2021	Výroční konference AKVŠ
19. 2. 2021	Sdílení výzkumných dat v humanitních a sociálních vědách
26. 2. 2021	Výsledky tvůrčí činnosti a zpětná vazba k jejich hodnocení dle M17+
26. 2. 2021	Otevřený přístup a otevřená data na ZČU
1. 3. 2021	e-LKA 1 (e-learning, MZK)
1. 3. 2021	Náhled a strukturální přemýšlení pomocí aplikace OrgPad
4. 3. 2021	Anonymization of Research Data
12. 3. 2021	Ochrana duševního vlastnictví
23. 3. 2021	Seminář k ORCID
24. 3. 2021	Seminář k ORCID
24. 3. 2021	Beyond journals and ebooks: How to get the most of JSTOR
25. 3. 2021	Zpřístupnění děl nedostupných na trhu
8. 4. 2021	„Shakers & Makers: key stakeholders in Open Science & Citizen Science“ „Open Science & Citizen Science“
15. 4. 2021	Strategizování výzkumu – bibliometrické analýzy pro vědce
26. 4. 2021	Autorskoprávní aspekty Open Science
27. 4. 2021	OA Publishing made easy with Digital Commons BrightTalk
27. 4. 2021	Perzistentní identifikátory digitálních objektů
27. 4. 2021	Jak probíhá a co přináší digitalizace papírového archivu?
19. 5. 2021	Czech Open Science Day
25. 5. 2021	Czech Open Science Day
25. 5. 2021	Open Science Workshop 2021
9. 6. 2021	Useful functions in Scopus BrightTalk
10. 6. 2021	Open science tools for discovering, promoting and sharing research BrightTalk
16. 6. 2021	Kurz SVK-Počítačová bezpečnost pro knihovny
16. 6. 2021	Pedagogické minimum pro knihovníky
22. 6. 2021	Výjezdní jednání VV AKVŠ
24.–25.6.2021	Analýza otevřeného přístupu
28. 6. 2021	OP JAK-Pracovní skupiny
27. 7. 2021	OP JAK-Pracovní skupiny
27. 7. 2021	Prezentační dovednosti pro 21. století
15.–16. 9. 2021	Knihovnická akademie KAM 2021
12.–16. 9. 2021	Školení institucionální přihlašování EIZ
22. 9. 2021	Setkání pověřených osob CEL
23. 9. 2021	Seminář Otevřené publikování
29. 9. 2021	Webinář NTK ORCID
29. 9. 2021	Webinář NTK Otevřená věda a Citizen Science

5. 10. 2021	Školení Athena
19. 10. 2021	Webinář Open Science podmínky v Horizon Europe
25. 10. 2021	Webinář Strategie Open Science na Masarykově univerzitě
25. 10. 2021	World Scientific E-Resources Information Day
25. 10. 2021	Webinář ORCID
26. 10. 2021	Philip N. Cohen (SocArXiv, University of Maryland): Using Preprints to Improve the Quality, Accessibility, and Impact of Your Research: An Introduction
27. 10. 2021	Webinář Knižní a velkoformátové skenery
1.–3. 11. 2021	Bibliotheca Academica
3. 11. 2021	Datová analytika v knihovně
3. 11. 2021	Školení Athena
3.–5. 11. 2021	Otevřená data v knihovnictví 26th Nordic Workshops on Bibliometrics and Research Policy
25. 11. 2021	Webinář VISK 4 – Národní program ochrany knihovních fondů a VISK 7 – Národní program digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru
10. 11. 2021	Školení Athena
8. 12. 2021	Knihovník lektorem-informační vzdělávání ČZU
8. 12. 2021	Školení Athena

Kurzy:

1. 3.–31. 5. 2021	Knihovník katalogizátor (MZK)
31. 8.–2. 9. 2021	Stáž pod křídly AKVŠ ČR 2021: Katalogizace (UPOL)
5.–9. 11. 2021	Základní knihovnický kurz (SVK HK)

Podpora Open Access publikování, repozitář DSpace, úložiště NUŠL

Podpisem Berlínského deklaračního prohlášení rektorem UHK prof. Ing. Kamilem Kučou, Ph.D. v roce 2019 byl akcentován záměr Univerzity Hradec Králové zveřejňovat výsledky vědy a výzkumu v režimu Open Access. Do ostrého provozu bylo zpřístupněno úložiště dat celouniverzitního repozitáře DSpace, který je propojen se systémem OBD a u vybraných článků a monografií umožňuje přenos dat do DSpace. Garantem funkčnosti DSpace je oddělení CIT, za replikaci a konverzi dat do DSpace odpovídá systémový knihovník UK.

Univerzita Hradec Králové spolupracovala také v roce 2021 s mezinárodní společností CrossRef, posláním této společnosti je online propojování jedinečných, neměnných a trvalých odkazů na dokumenty – vědecké články, příspěvky z konferencí a monografie. Důležitým nástrojem této služby v systému CrossRef je **přidělování identifikátoru DOI**, který na základě této iniciati-

vy univerzitní knihovna přiděluje. DOI zvyšuje citovanost a validitu vědeckých odborných výstupů.

Od roku 2020 Univerzitní knihovna **zajišťuje vložení plných textů certifikovaných metodik do Národního úložiště šedé literatury (NUŠL)** pro splnění povinnosti stanovené MK ČR zveřejnit certifikované metodiky, které vznikly jako výstup z projektů na výzkum a vývoj finančně podpořených MK ČR.

Využívání databází v roce 2021

Počty hledání v citačních databázích se oproti roku 2020 meziročně zvýšily o téměř 16 %.

Stahování v plnotextových databázích bylo meziročně o 24 % nižší.

Hledání v plnotextových databázích se meziročně snížilo o 50 %.

Nejvyužívanějšími EIZ jsou citační databáze **Web of Science** (69 150 hledání) a plnotextová jednoznačně **ScienceDirect** (plné texty 25583) a **EBSCO** (hledání 13744). Nejméně využívanou databází je **ACM**. Nejsilnější zájem o elektronické informační zdroje evidujeme na počátku zimního semestru (jen v říjnu přes 17 000 hledání) a v jeho zkouškovém období (leden téměř 12 000 hledání). Zájem o elektronické informační zdroje byl v letním semestru 2021 zhruba poloviční.

Oproti roku 2020 jsou statistiky plnotextových databází nižší, ale pochopitelným důvodem byla epidemie covidu-19, která potřebu a poptávku po EIZ zvýšila. Rovněž rozložení zájmu v roce 2020 bylo v měsících rovnoměrnější. Vysvětlujeme si to opět odlišnou epidemickou situací a možností prezenčně docházet na UHK. Zvýšený zájem v říjnu 2021 koresponduje s protiepidemiologickými opatřeními. Statistický systém CELUS získává data přímo od poskytovatelů a do systému je implementuje speciální oddělení CzechElib.

Nejdůležitější aktivity Nakladatelství Gaudeamus

V roce 2021 rozšířilo Nakladatelství Gaudeamus dle požadavků autorů vydávání děl v režimu Open Access, zvýšil se zájem o přidělování digitálních identifikátorů DOI a spolupráce s vydavateli sborníků a odborných časopisů při řešení úložišť vydávaných děl. Prioritou bylo zvyšování kvality vydávaných titulů, včetně řešení podoby obálek v závislosti na požadavcích autorů. První polovina roku byla poznamenána pandemií SARS-Cov 2, ale také nutností zabezpečovat grafickou úpravu publikací externě z důvodu dlouhodobé nepřítomnosti grafika. V souvislosti s pandemickou situací se výrazně zvýšil zájem o zásilkový prodej odborných publikací, které vznikly na půdě UHK v nakladatelství Gaudeamus, ale i u jiných vydavatelů.

V roce 2021 se konal Knižní veletrh opět naživo. Nakladatelství Gaudeamus tak mohlo představit nejen nejúspěšnější tituly, ale nabídnout celou škálu své produkce návštěvníkům veletrhu.

Nakladatelství pokračovalo ve spolupráci se slovenskými univerzitními nakladatelstvími a podařilo se vydat celkem pět titulů zahraničním univerzitám.

Prostřednictvím Nakladatelství Gaudeamus bylo vydáno celkem 28 publikací. Zadavatelem čtrnácti publikací byla Pedagogická fakulta, dvě publikace byly vydány pro Fakultu informatiky a managementu, tři tituly pro Přírodovědeckou fakultu, dva tituly pro Filozofickou fakultu, dva tituly vydal rektorát a pět titulů bylo vydáno pro zahraničního zadavatele. Prostřednictvím e-shopu bylo realizováno **celkem 392 objednávek**, **322** zásilek bylo odesláno a **70** objednávek bylo převzato osobně. Nakladatelství Gaudeamus pokračovalo v roce 2021 v nahlašování vydaných titulů pro kolektivní správu děl agentuře DILIA a získalo za uplatnění autorských práv finanční **prostředky ve výši 60.675,22 Kč** a mimořádně za zpřístupnění svých děl v souvislosti s opatřeními Covid, odsouhlasenými vládním opatřením **ve výši 347.075,97 Kč**, tedy **celkem ve výši 407.751,19 Kč**. **Podíl výnosů z prodeje publikací byl 81. 223 Kč.**

Nakladatelství posílilo v roce 2021 poradenské služby pro autory, kteří se zajímají o možnost publikovat svá díla v režimu Open Access a možnost zveřejnit svá díla v institucionálním repozitáři DSpace nebo získat permanentní identifikátor DOI.

Pro optimalizaci spolupráce s autory Nakladatelství Gaudeamus znovu precizovalo dokumenty – *Zásady vydávání publikací v Nakladatelství Gaudeamus*, *Náležitosti předávaného rukopisu*, *Základní typografická pravidla pro psaní odborných textů*.

Protože vydavatelská činnost každé univerzity náleží k jejím významným odborným výstupům, Nakladatelství Gaudeamus záleží na rozšiřování kvality poskytovaných služeb i poskytování všestranné podpory k získání odborného dopadu vydávaných děl.

1. Uspořádání knihovny

Ústřední/hlavní knihovna	1
Pobočkové knihovny	2
Příruční knihovny	11

2. Klasický knihovní fond

Počet fyzických jednotek celkem	250 281	
Úbytky knihovních jednotek za rok	5 070	
Počet titulů seriálových publikací	87	
V tom	pouze v tištěné formě	82
	pouze v elektronické formě	5
	v obou formách	0
Počet exemplářů seriálových publikací	364	
Počet knihovních jednotek ve volném výběru knihovny	130 120	

3. Zpracování knihovního fondu

	celkem	
Katalogizace nově	1 731	
V tom	české	750
	cizojazyčné	981
	rekatalogizace	106
Opravy bibliografických záznamů	173	
Autority celkem	1 345	
V tom	nově vytvořené	999
	opravené	346
Harmonizace s NK ČR	21	

4. Výpůjční a další služby

Absenční výpůjčky celkem	45 678	
V tom	počet prvních výpůjček	21 133
	počet prodloužení	24 545
	krátkodobé výpůjčky	256
	výpůjčky kateder	0
Objednávky ze skladu	1 824	
Rezervace	756	
Školení v knihovně	118	

Počet účastníků školení v knihovně	185
Upomínky	5 065

Počet míst ve studovnách	160
S připojením WIFI	

MVS a MMVS požadovaná

MVS a MMVS – požadavky celkem	124
Z toho realizované MVS – výpůjčkou	90
Z toho realizované MVS – kopie v tištěné podobě	29
Z toho realizované MVS – elektronická kopie	

MVS poskytovaná

MVS – poskytovaná-požadavky	7
do jiných knihoven – výpůjčkou	4
do jiných knihoven – kopie v tištěné podobě	0
do jiných knihoven – elektronická kopie	

5. Čtenáři

Počet registrovaných čtenářů	3 251
Z toho uživatelé kategorie veřejnost	84
Počet návštěvníků v knihovně	13 77

6. Podpora vědy a výzkumu

Rešerše zpracované	153
Počet hodin školení organizovaných pro uživatele	165
Počet školení / počet účastníků	9/230
Citační analýzy	13
Konzultace – počet hodin	249
Konzultace k vydávání článků, publikací, DOI/ počet hodin	87/184

7. Personální obsazení knihovny

Kvalifikace – VŠ	9
Kvalifikace – SŠ	6
Kvalifikace – ZŠ	0
Osoby celkem	15
Úvazek celkem	14

8. Tituly vydané v Nakladatelství Gaudeamus

Odborné knihy (recenzované monografie)	6
Sborníky	11
Učebnice, skripta	5
Účelové publikace	6
Vydané tituly celkem	28

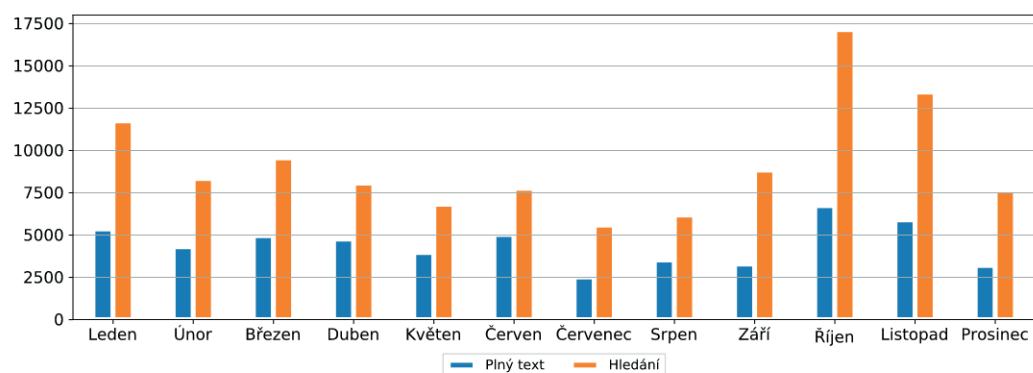
Statistiky – Databáze 2021

Celkový zájem o databáze

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	5362	4304	4955	4764	3975	5037
Hledání	11752	8346	9561	8068	6826	7756

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
2515	3522	3281	6730	5897	3196	53538
5583	6181	8833	17145	13454	7612	111117

Celkový zájem o databáze 2021

Platformy

Název	Poskytovatel	Plný text	Hledání
ACM Digital Library	ACM	632	371
EbscoHost	EBSCO	2876	13744
JSTOR	JSTOR	8690	5204
Literature Online*	ProQuest	-	939
Sage	Sage	3444	462
ScienceDirect	Elsevier	25583	5311
Scopus	Elsevier	Cit. DBS**	12312
SpringerLink	SpringerNature	12313	3624
Web of Science	Clarivate	Cit. DBS**	69150
Celkem		53538	111117

*LiOn = *Literature Online* je databáze spadající pod Proquest a jako taková s ním sdílí i statistiku využitelnosti. Bohužel je ve statistickém systému CELUS nelze oddělit, proto je uvádíme dohromady. Obecně se ale dá tvrdit, že větší část výsledků hledání i plných textů spadá pod Literature Online. ProQuest jako takový již nepředplácíme.

**Citační databáze, neposkytuje plné texty.

ACM Digital Library

Zájem

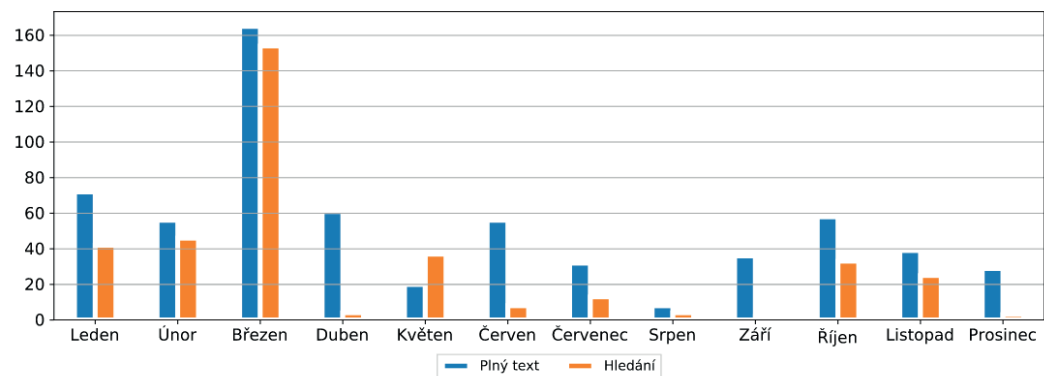
Plný text: 632

Hledání: 371

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	72	56	165	61	20	56
Hledání	42	46	154	4	37	8

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
32	8	36	58	39	29	632
13	4	2	33	25	3	371

ACM Digital Library 2021

EbscoHost

Zájem

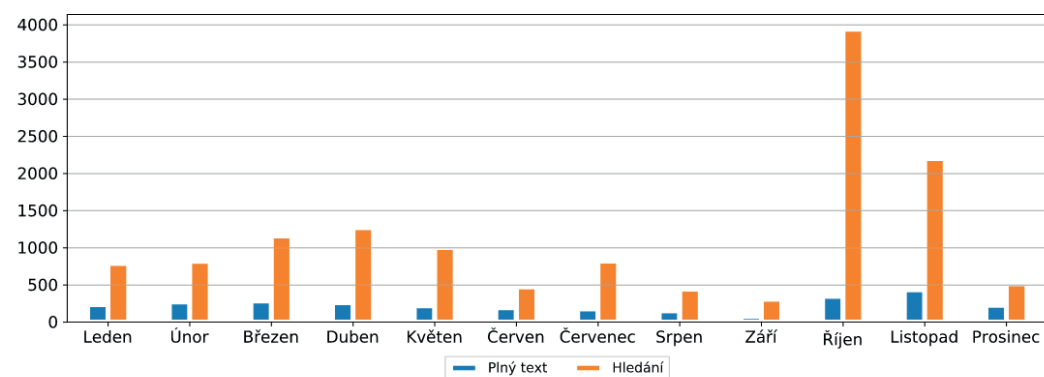
Plný text: 2876

Hledání: 13744

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	235	273	284	261	220	194
Hledání	790	817	1159	1270	1004	473

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
178	150	75	348	433	225	2876
820	444	309	3942	2200	516	13744

EbscoHost 2021

JSTOR

Zájem

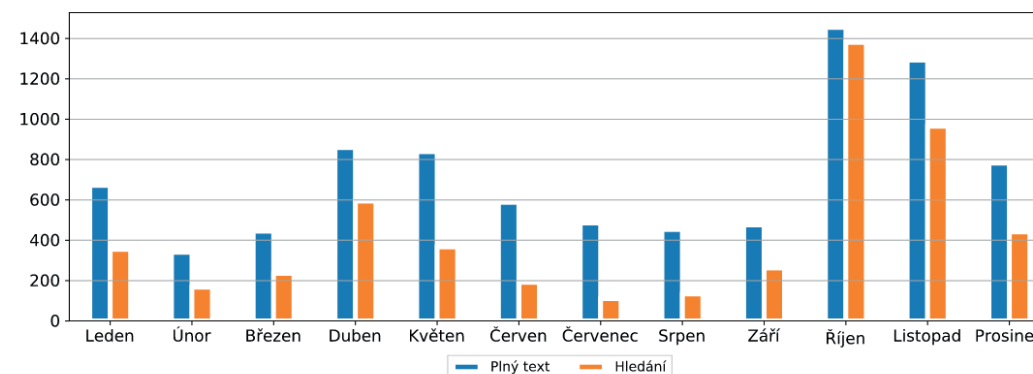
Plný text: 8690

Hledání: 5204

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	672	341	445	859	839	588
Hledání	355	167	236	594	367	191

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
486	453	476	1455	1293	783	8690
111	134	263	1380	965	441	5204

JSTOR 2021

ProQuest*

Zájem

Plný text: 2210

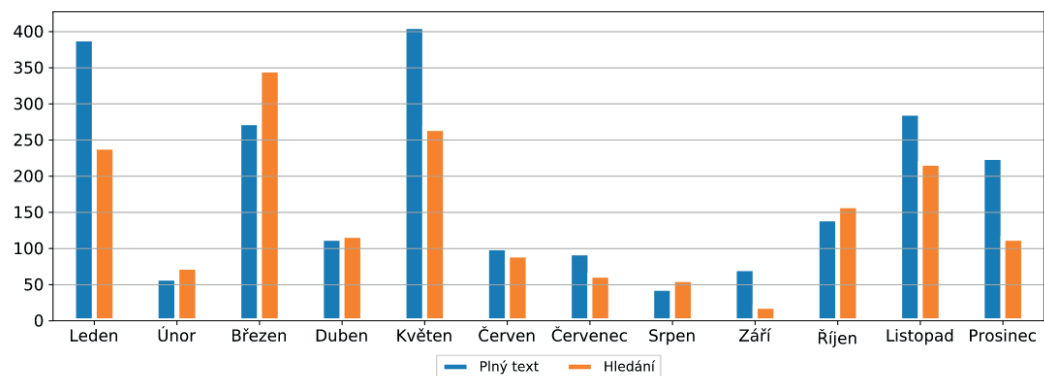
Hledání: 1767

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	390	59	274	114	407	101
Hledání	240	74	347	118	266	91

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
94	45	72	141	287	226	2210
63	57	20	159	218	114	1767

*Statistika využívání ProQuest zahrnující Literature Online. Literature Online jako taková nabízí sledování pouze "hledání". Viz níže.

ProQuest 2021

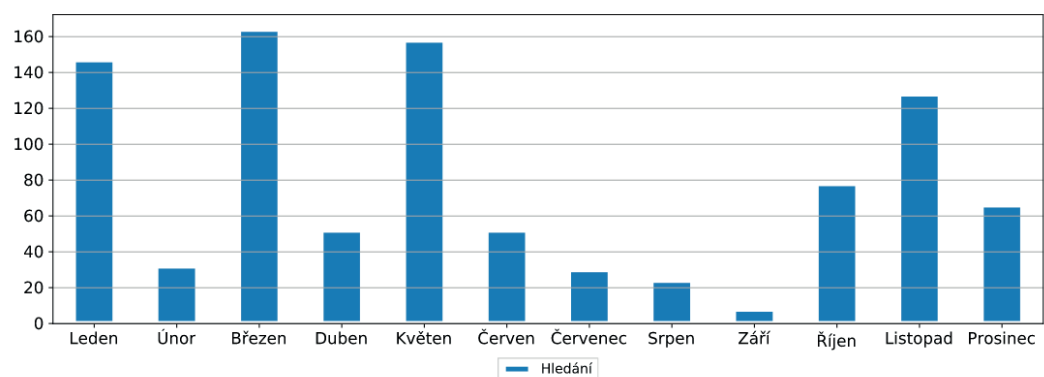
**Literature Online
Zájem**

Plný text: No data
Hledání: 939

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Hledání	147	32	164	52	158	52

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
30	24	8	78	128	66	939

Literature Online 2021

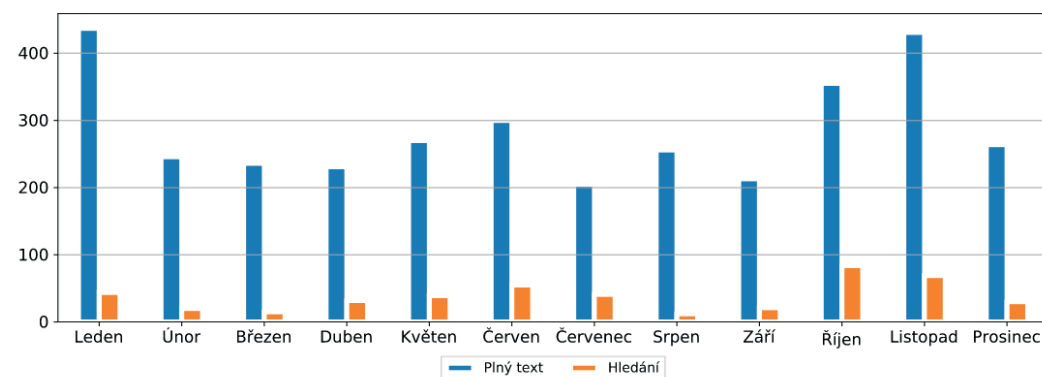
**Sage
Zájem**

Plný text: 3444
Hledání: 462

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	437	246	236	231	270	300
Hledání	44	20	15	32	39	55

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
205	256	213	355	431	264	3444
41	12	21	84	69	30	462

Sage 2021

**ScienceDirect
Zájem**

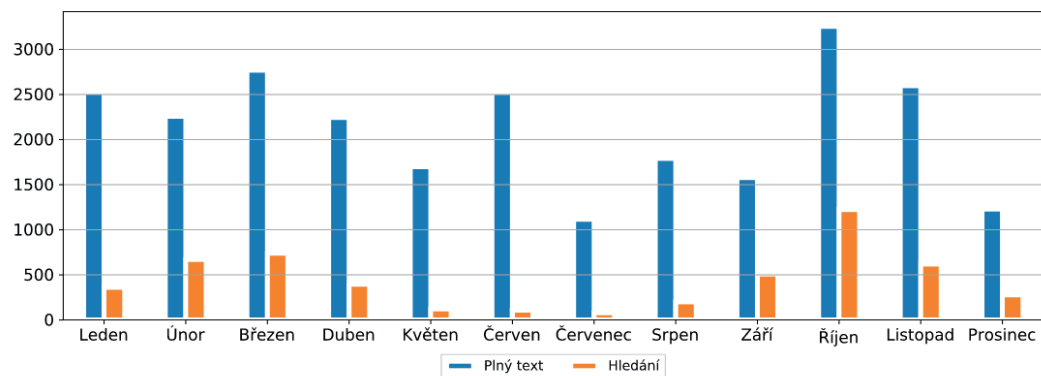
Plný text: 25583
Hledání: 5311

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	2526	2257	2769	2245	1699	2524
Hledání	361	670	740	396	122	110

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
1116	1790	1578	3255	2596	1228	25583
80	201	510	1224	619	278	5311

Scopus

ScienceDirect 2021

Zájem

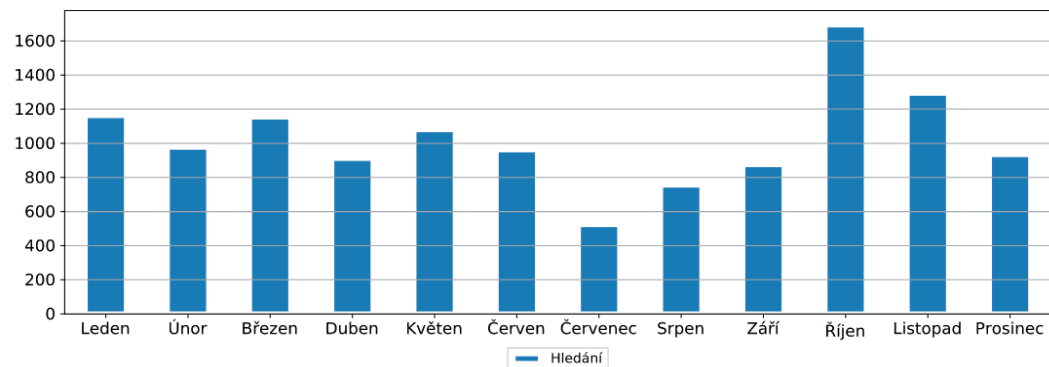
Plný text: No data – Citační databáze

Hledání: 12312

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Hledání	1162	976	1153	911	1079	961

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
523	754	874	1693	1293	933	12312

Scopus 2021

SpringerLink

Zájem

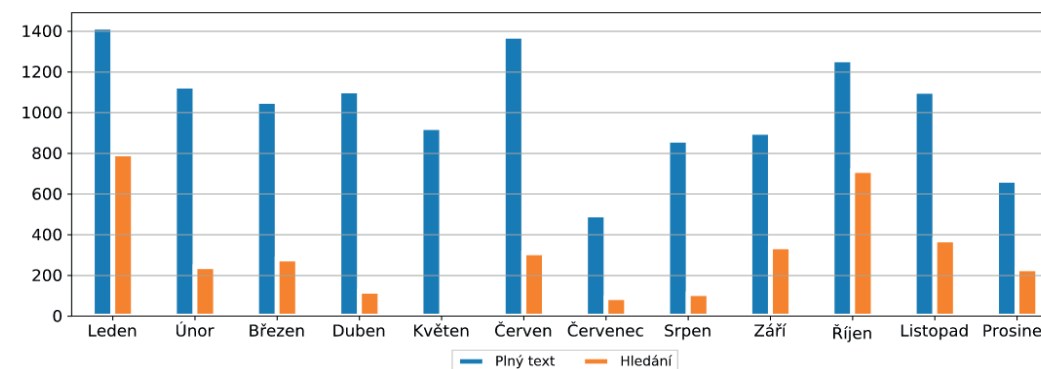
Plný text: 12313

Hledání: 3624

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Plný text	1420	1131	1056	1107	927	1375
Hledání	798	243	281	123	3	311

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
498	865	903	1259	1105	667	12313
91	111	340	715	375	233	3624

SpringerLink 2021

Web of Science

Zájem

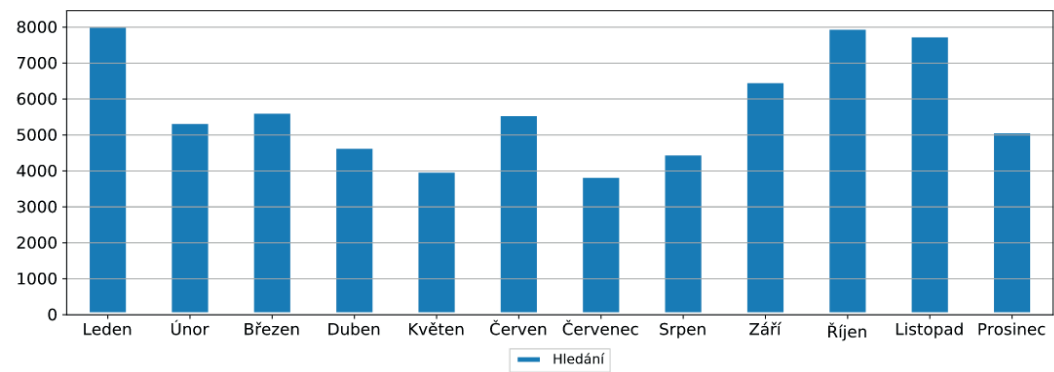
Plný text: No data – Citační databáze

Hledání: 69150

2021	leden	únor	březen	duben	květen	červen
Hledání	8053	5375	5659	4686	4017	5595

červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
3874	4497	6506	7996	7780	5112	69150

Web Of Science 2021

**Výroční zpráva Univerzitní knihovny
Univerzity Hradec Králové
za rok 2021**

Text:

Mgr. Olga Halamová, PhDr. Marie Otavová

Grafy a statistiky využívání databází:

Ing. Petr Palko, Mgr. Barbora Kubátová

Statistiky odborných výkonů:

odborní zaměstnanci Univerzitní knihovny a nakladatelství Gaudeamus

Fotodokumentace:

Bc. Tereza Makovská, Archiv UHK

Grafika a sazba:

Luděk Joska

Elektronické vydání a archiv dostupné na:

<https://www.uhk.cz/cs/univerzita-hradec-kralove/uhk/celouniverzitni-pracoviste/univerzitni-knihovna/o-knihovne#dokumenty>

©Univerzitní knihovna Univerzity Hradec Králové 2021

Hradec Králové, 2021

